

Ändringar i statistiklagstiftningen

Sammanfattning

Betänkandet behandlar regeringens proposition Ändringar i statistiklagstiftningen (prop. 2013/14:7). I propositionen föreslås bl.a. att olika kvalitetskrav på den officiella statistiken skrivs in i lagen (2001:99) om den officiella statistiken. Lagen kompletteras också med en skyldighet att lämna uppgifter till europeisk statistikproduktion enligt en EU-förordning. Till skillnad från tidigare blir även kommunalförbund uppgiftsskyldiga, och regeringen får rätt att meddela föreskrifter om uppgiftsskyldighet.

Ändringarna ska enligt förslaget träda i kraft den 31 december 2013.

Utskottet tillstyrker lagändringarna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Utskottets överväganden	5
Ändringar i statistiklagen	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Ändringar i statistiklagen

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:99) om den officiella statistiken.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:7.

Stockholm den 12 november 2013

På finansutskottets vägnar

Anna Kinberg Batra

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Kinberg Batra (M), Fredrik Olovsson (S), Jonas Jacobsson Gjørtler (M), Pia Nilsson (S), Göran Pettersson (M), Peder Wachtmeister (M), Bo Bernhardsson (S), Carl B Hamilton (FP), Marie Nordén (S), Per Åsling (C), Sven-Erik Bucht (S), Staffan Anger (M), Per Bolund (MP), Anders Sellström (KD), Sven-Olof Sällström (SD), Ulla Andersson (V) och Agneta Karlsson (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Betänkandet behandlar regeringens proposition Ändringar i statistiklagstiftningen (prop. 2013/14:7). I propositionen föreslås bl.a. att olika kvalitetskrav på den officiella statistiken skrivs in i lagen (2001:99) om den officiella statistiken. Lagen kompletteras också med en skyldighet att lämna uppgifter till europeisk statistikproduktion enligt en EU-förordning. Till skillnad från tidigare blir även kommunalförbund uppgiftsskyldiga, och regeringen får rätt att meddela föreskrifter om uppgiftsskyldighet. Lagändringarna ska enligt förslaget träda i kraft den 31 december 2013.

Förslagen har granskats av Lagrådet. Regeringen har följt Lagrådets förslag.

Inga motioner har lämnats med anledning av propositionen.

Bakgrund

Den officiella svenska statistiken regleras i lagen (2001:99) om den officiella statistiken. I början av 2011 fick en särskild utredare i uppdrag att se över Statistiska centralbyrån (SCB) och systemet för den officiella statistiken. Utredningen, som tog namnet statistikutredningen, lämnade ett delbetänkande i maj 2012 och ett slutbetänkande i december 2012.

I propositionen behandlas enbart utredningens förslag till ändringar i lagen.

Utskottets överväganden

Ändringar i statistiklagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lagändringar. Ändringarna innebär bl.a. att kvalitetskrav på den officiella statistiken skrivs in i lagen (2001:99) om den officiella statistiken. Lagen kompletteras också med en skyldighet att lämna uppgifter till europeisk statistikproduktion enligt en EU-förordning. Till skillnad från tidigare blir även kommunalförbund uppgiftsskyldiga, och regeringen får rätt att meddela föreskrifter om uppgiftsskyldighet.

Lagändringarna ska träda i kraft den 31 december 2013.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Kvalitetskrav på den officiella statistiken

Den svenska statistiken håller en hög kvalitet, enligt både statistikutredningen och europeiska jämförelser. Kraven på kvalitet i lagen (2001:99) är dock knapphändiga och allmänt hållna. Mer detaljerade krav och rekommendationer finns i stället i SCB:s föreskrifter och i riktlinjerna från Rådet för den officiella statistiken.

Regeringen anser att arbetet med att förbättra kvaliteten i den officiella statistiken ska fortsätta. Det handlar om att göra ett i grunden väl fungerande system ännu bättre. Regeringen föreslår därför att kvalitetskrav på den officiella statistiken förs in i lagen. Kraven ska utgå från de sju kvalitetskriterier som finns i EU:s statistikförordning ((EG) nr 223/2009).

De sju kriterierna är:

- **Relevans:** mått på i hur hög grad statistiken tillgodoser användarnas nuvarande och potentiella behov.
- **Noggrannhet:** grad av överensstämmelse mellan skattningar och de okända sanna värdena.
- **Aktualitet:** perioden mellan den tidpunkt då de statistiska uppgifterna finns tillgängliga och den händelse eller företeelse som de beskriver.
- **Punktlighet:** den tid som förflyter mellan det datum då den statistiska svariga myndigheten gör uppgifterna tillgängliga och det datum då de ska lämnas.
- **Tillgänglighet och tydlighet:** hur användarna kan få tillgång till, använda och tolka uppgifter.

- **Jämförbarhet:** mätning av effekten av skillnader i de statistiska begrepp, mätverktyg och förfaranden som använts, när statistik från olika geografiska områden eller sektorsområden eller från olika tidsperioder jämförs.
- **Samstämmighet:** mått på i vilken utsträckning uppgifterna med tillförlitlighet kan kombineras på olika sätt och för olika ändamål.

Kraven har enligt regeringen ett viktigt signalvärde och kraven ska gälla alla statistikansvariga myndigheter.

Skyldighet att lämna uppgifter för statistik

Det här gäller i dag

I lagen om den officiella statistiken anges vilka som är skyldiga att lämna uppgifter till den officiella statistiken. Uppgiftsskyldiga är näringsidkare, ägare till fastighet där någon annan driver jordbruk, skogsbruk, trädgårdsodling eller håller djur, ideella föreningar, registrerade trossamfund, kommuner och landsting. I den förordning (2001:100) som kompletterar lagen anges statliga myndigheters uppgiftsskyldighet. I förordningen anges också vilka myndigheter som är statistikansvariga och inom vilka områden det ska tas fram officiell statistik.

Enligt lagen kan en uppgiftsskyldig som inte lämnar begärda uppgifter föreläggas att lämna in uppgifterna, dock först efter en uppmaning från den statistikansvariga myndigheten. Föreläggandet får utfärdas i kombination med böter.

Det här föreslår regeringen

I propositionen föreslår regeringen följande:

- Att uppgiftsskyldigheten enligt lagen även ska omfatta uppgifter som myndigheterna enligt en EU-förordning ska lämna till EU-kommissionen för produktion av europeisk statistik. Uppgiftsskyldiga blir alltså skyldiga att även lämna uppgifter som används för europeisk statistikproduktion, inte bara för svensk officiell statistikproduktion.
- Att även kommunalförbund blir uppgiftsskyldiga enligt lagen.
- Att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får rätt att med föreskrifter bestämma vilka uppgifter som de uppgiftsskyldiga måste lämna till ansvariga statistikmyndigheter. Anledning är att behovet av olika former av statistik förändras ganska ofta och att det därför finns anledning att reglera detta på en lägre nivå än i lagen. Aktuella föreskrifter förs in i förordningen om den officiella statistiken.
- Att det tidigare kravet i lagen tas bort om att statistikansvarig myndighet måste uppmana en uppgiftsskyldig att leverera statistik innan man kan förelägga med eventuella böter. Detta för att göra insamlingen av uppgifter mer effektiv.

- Att regeringen i förordningen (2001:100) kommer att utöka de uppgifter som kommuner, landsting och kommunförbund måste lämna. Anledningen är bl.a. att detta krävs för att Sverige ska uppfylla kraven i rådets direktiv (2011/85/EU) om krav på medlemsstaternas budgetramverk.

I riktlinjerna för europeisk statistik och förordningen om europeisk statistik ((EG) nr 233/2009) är ett av målen i statistikframställningen att minska den s.k. uppgiftslämnarbördan för bl.a. företag. Målet är också en del i regeringens regelförenklingsarbete.

Regeringen konstaterar att möjligheterna att minska uppgiftsskyldigheten är en avvägning mellan målet om en minskad uppgiftslämnarbörda och behovet av statistik. Men arbetet med att minska bördan fortsätter, enligt regeringen. Det ska vara upp till varje myndighet att hitta metoder som minskar bördan.

Regeringen anser därför att man i förordningen om den officiella statistiken (2001:100) bör skriva in ett krav på att de statistikansvariga myndigheterna ska sträva efter att begränsa uppgiftslämnarbördan. Ett sådant krav skulle bli en viktig signal om vikten av att minska uppgiftslämnarbördan.

När ska ändringarna träda i kraft

Rådets direktiv (2011/85/EU) om krav på medlemsstaternas budgetramverk (som beskrivs i sista punkten ovan) ska vara genomfört senast den 31 december 2013. Lagändringarna som föreslås i propositionen ger regeringen bl.a. möjlighet att besluta om de ändringar i förordningen (2001:100) som krävs för att Sverige ska ha uppfyllt kraven i direktivet. Regeringen anser därför att lagändringarna bör träda i kraft den 31 december 2013.

Ekonomiska konsekvenser

Regeringen förutsätter att förslagen kan genomföras inom befintliga ekonomiska ramar.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till ändringar i lagen (2001:99) om den officiella statistiken.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2013/14:7 Ändringar i statistiklagstiftningen:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:99) om den officiella statistiken.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen
(2001:99) om den officiella statistiken

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2001:99) om den officiella statistiken¹

dels att 7–13 §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 7, 10, 11 och 12 §§ ska utgå,

dels att 1, 3, 20, 24 och 25 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas tre nya paragrafer, 3 a, 7 och 8 §§, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 §

Denna lag innehåller bestämmelser om officiell statistik.

Regeringen meddelar *bestäm- melser* om vilka myndigheter som ansvarar för officiell statistik (statistikansvariga myndigheter).

Bestämmelserna i 14, 15 och 19 §§ gäller även vid framställning av annan statistik hos en statistikansvarig myndighet.

Regeringen meddelar *föreskrifter* om vilka myndigheter som ansvarar för officiell statistik (statistikansvariga myndigheter).

3 §

Officiell statistik *skall* finnas för allmän information, utredningsverksamhet och forskning. *Den skall vara objektiv och allmänt tillgänglig.*

Officiell statistik *ska* finnas för allmän information, utredningsverksamhet och forskning.

3 a §

Officiell statistik ska vara objektiv och allmänt tillgänglig.

Den officiella statistiken ska utvecklas, framställas och spridas på grundval av enhetliga standarder och harmoniserade metoder. Följande kvalitetskriterier ska då tillämpas:

1. relevans: mått på i hur hög grad statistiken tillgodoser användarnas nuvarande och potentiella behov,

2. noggrannhet: grad av överensstämmelse mellan skattningarna och de okända sanna värdena,

3. aktualitet: perioden mellan

¹ Senaste lydelse av 7 § 2003:233.

den tidpunkt då de statistiska uppgifterna finns tillgängliga och den händelse eller företeelse som de beskriver,

4. punktlighet: den tid som förflyter mellan det datum då den statistikansvariga myndigheten gör uppgifterna tillgängliga och det datum då de ska lämnas,

5. tillgänglighet och tydlighet: hur användarna kan få tillgång till, använda och tolka uppgifter,

6. jämförbarhet: mätning av effekten av skillnader i de statistiska begrepp, mätverktyg och mätförfaranden som använts, när statistik från olika geografiska områden eller sektorsområden eller från olika tidsperioder jämförs, samt

7. samstämmighet: mått på i vilken utsträckning uppgifterna med tillförlitlighet kan kombineras på olika sätt och för olika ändamål.

7 §

Följande är skyldiga att till de statistikansvariga myndigheterna lämna uppgifter för den officiella statistiken och uppgifter för framställning av europeisk statistik som en myndighet enligt en EU-förordning ska ge in till Europeiska kommissionen:

1. näringsidkare,

2. ägare till en fastighet där någon annan driver jordbruk, skogsbruk, eller trädgårdsodling eller håller djur,

3. stiftelser och ideella föreningar, samt

4. kommuner, landsting och kommunalförbund.

Skyldigheten att lämna uppgifter för den officiella statistiken gäller inte uppgifter som avser förhållanden som ligger mer än tre år tillbaka i tiden.

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om uppgifts-

skyldigheten enligt första stycket.

Regeringen får vidare bemyndiga en myndighet att meddela föreskrifter om skyldigheten att lämna uppgifter för den officiella statistiken.

8 §

Registrerade trossamfund som inte bedriver näringsverksamhet är skyldiga att lämna följande uppgifter till de statistikansvariga myndigheterna för den officiella statistiken:

1. namn och person- eller organisationsnummer för den som bedriver verksamheten, och

2. antalet anställda, deras sysselsättning, löner och yrken samt vakanser.

Skyldigheten att lämna uppgifter gäller inte uppgifter som avser förhållanden som ligger mer än tre år tillbaka i tiden.

20 §

Om den som är uppgiftsskyldig enligt 7–10 §§ inte fullgör skyldigheten, får den myndighet som har begärt uppgiften *anmana* den uppgiftsskyldige att göra det.

En uppgiftsskyldig som inte följer anmaningen får vid vite föreläggas att fullgöra uppgiftsskyldigheten. Ett sådant föreläggande meddelas av den myndighet som utfärdat anmaningen.

Om den som är uppgiftsskyldig enligt 7 § första stycket 1–3 eller 8 § inte fullgör skyldigheten, får den myndighet som har begärt uppgiften *förelägga* den uppgiftsskyldige att göra det.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

24 §

Ett beslut enligt denna lag om anmaning eller vitesföreläggande eller om att någon skall ingå i en statistisk undersökning får inte överklagas. Övriga beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Beslut om vitesföreläggande eller om att någon ska ingå i en statistisk undersökning får dock inte överklagas.

25 §

Till böter, högst 1 000 kronor, skall den dömas som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte fullgör uppgiftsskyldighet enligt 7–10 §§ eller lämnar oriktig uppgift.

Den som överträtt ett vitesföreläggande *skall* inte dömas till ansvar för *gärningar* som omfattas av föreläggandet.

Allmänt åtal får väckas endast efter anmälan av den statistikansvariga myndigheten.

Den som är uppgiftsskyldig enligt 7 § första stycket 1–3 eller 8 § men uppsåtligen eller av oaktsamhet inte fullgör sin uppgiftsskyldighet eller lämnar oriktig uppgift, döms till penningböter, högst 1 000 kronor.

Den som *inte har följt* ett vitesföreläggande *ska* inte dömas till ansvar *enligt denna lag* för *en gärning* som omfattas av föreläggandet.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2013.